

Kyrkoreservat i Växjö stift

**ARNÖ
DREVSERYD
FEMSJÖ
HÖGBY EKE
HÖGELYCKE GAMMELSKOG
LINNÉS RÅSHULT
LILLÅN
SKRÅHALLABERGEN**

Guds rike byggs inom oss och mitt ibland oss.
Människans uppgift är att vårda det skapade, att främja livet och att ta del av allt det goda på ett sådant sätt att det inte förbrukas.

Svenska kyrkan är, genom prästlönetillgångarna, en av landets största förvaltare av skog. På den skogsmark som Växjö stift äger finns sju kyrkoreservat och ett kulturresevat. Genom att inrätta kyrkoreservat kan Svenska kyrkan skydda värdefulla naturtyper och biologiska värden. De sociala värden som är kopplade marken kan också bevaras. Förvaltningen av Svenska kyrkan, Växjö stifts kyrkoreservat sker enligt Svenska kyrkans grundläggande värderingar. Det innebär ett långsiktigt ansvar för att bevara skapelsens resurser och att skydda miljön. Till kyrkoreservaten är alla välkomna för rekreation, friluftsliv och för att upptäcka spännande och vackra naturmiljöer.

Arnö är en ö i sjön Innaren som omfattar cirka 25 hektar. Skogen har sedan 1900-talets andra hälft i stort sett varit opåverkad men efter stormen Gudrun 2005 har de flesta vindfällda träden omhändertagits.

På ön finns ett hus som uppfördes 1870 och som idag ägs av Gårdsby hembygdsförening. Huset är öppet för allmänheten och en stig från huset leder till ett utsiktstorn på norra delen av ön. Husförhörlängderna nämner fast bosättning först från år 1830, men enligt muntlig tradition skall en ensam man kallad "Eremiten" ha bott här tidigare. Siste brukaren flyttade 1945 och hembygdsföreningen köpte stugan några år senare. Skogen har ett urskogsliknande utseende med inslag av gamla träd samt stor mängd död ved. De äldsta träden är tallar som är runt 200 år gamla. Reservatet invigdes den 1998 av biskop Anders Wejryd.

ARNÖ

HITTA HIT:

56°59'35.5"N
14°57'27.7"E

På den branta dalsidan i Drevseryd har känsliga och hotade arter kunnat överleva eftersom området sannolikt har varit glest trädbevuxet under lång tid.

Här finns talticka, knärot, trolldruva, hässleklocka, strutbräken samt flera ovanliga mossor. Träden är cirka 100-160 år gamla. Där vägen nu går gick tidigare järnväg mellan Jönköping och Vireda, den så kallade "Trådrollarbanan". Historiska kartor visar att västra delen av reservatet har varit slätteräng, sannolikt bevuxen med hassel samt glest med lövträd. Östra halvan var utmark eller bete för får och hästar med i huvudsak 20- till 60-årig gles skog av tall, gran och björk. De krävande arter som idag kan hittas har troligen kunnat överleva till följd av det naturligt skuggiga läget som terrängen erbjuder samt en kontinuitet av träd och buskvegetation. Syftet med reservatet är att bevara och utveckla området som biotop för ovanliga och krävande arter, i synnerhet mossor, knutna till sprickdalen. Reservatet omfattar cirka 5 hektar och invigdes 1997 av biskop Anders Wejryd.

DREVSERYD

HITTA HIT:

57°56'04.9"N

14°27'19.8"E

Svampforskaren Elias Fries var prästson och han gick strövtåg på prästgårdens marker Femsjö 2:1. Elias Fries kan liknas vid Linné men inom svampvärlden.

Ett stort antal svamparter är beskrivna för första gången av honom på lokaler i Femsjöbygden i början av 1800-talet. Senare har andra svampforskare och botanister gjort ytterligare undersökningar vilket gjort området till ett viktigt referensområde för svampforskare. Bokskogen på Dullaberget har stor mängd död ved där tickor och andra träd- och marksvampar trivs. Kyrkoreservatet som omfattar cirka 20 hektar har även i andra avseenden höga naturvärden där det ligger vackert vid sjön Färgen. En promenadstig tar besökare upp på en rullstensås och fortsätter sedan till Dullaberget med utsikt över sjön Södra Färgen. Geologin runt Femsjö är speciell, nederbördsmängderna höga och landskapet mycket kuperat. På bilden förnyas spångarna av Ingmar Wahlström, Patrick van Meerckork och André van Es. Reservatet invigdes 1994 av biskop av Jan-Arvid Hellström.

FEMSJÖ

HITTA HIT:

56°53'31.6"N

13°19'41.2"E

Högby Eke är en av få platser som än idag har obruten följd av gamla ädellövträd och kan fungera som tillflykt för specialiserade arter.

Under de högresta ekarna växer hassel och murgröna. Innan människan på allvar omdanade landskapet var gamla lövträd vanliga. Vissa lavar och insekter blev hårt specialiserade till ett liv inne i ihåliga träd, andra till djupa barksprickor. Spridningsförmågan behövde inte vara stor, kanske bara några hundra meter. Med tiden blev gamla lövträd allt färre och avstånden mellan dem allt större. Många lavar och insekter blev ovanliga eller hotade av utrotning. Därför är det extra viktigt att platser som Högby Eke bevaras. En promenadstig utgår från södra delen av kyrkogården. Reservatet omfattar cirka 15 hektar och invigdes 1996 av biskop Anders Wejryd.

HÖGBY EKE

HITTA HIT:

57°09'50.4"N
17°00'53.3"E

HITTA HIT:

56°53'46.7"N
15°40'08.0"E

Området har ett urskogsliknande utseende med riklig förekomst av hålträd, vilka utgör boplats för en mängd olika insekter och fåglar.

Högelycke gammelskog är cirka två hektar stort, småkuperat med tallskog som är över 300 år gammal. Här finns hackspetten spillkråka och svampen tallticka. Skogshushållningsplaner med detaljerad beskrivning av skogen i området finns från 1866 och framåt. Högelycke Gammelskog utgjorde de äldsta delarna och sparades av stiftsskogvaktarna från avverkning. Skogen var gammal och gles. Inventeringar har visat att gammal tallskog i östra Småland ofta hyser en ovanlig insektsfauna. Syftet med reservatet är att bevara och utveckla området som biotop för ovanliga och krävande växt och djurarter knutna till gammal tallskog. Reservatet invigdes 1999 av biskop Anders Wejryd.

HÖGELYCKE GAMMELSKOG

Carl von Linné var prästson, och i anslutning till hans födelseplats på komministergården i Råshult finns kulturreseptat Linnés Råshult. I guidade turer visas stugan vid Linnés födelseplats.

Kulturreseptatets syfte är att bevara och levandegöra det tidiga 1700-talets landskap och visa hur människor där utnyttjade de, av naturen givna, förutsättningarna för att leva. Spåren efter detta brukande finns synliga för besökaren. Flera trädgårdar har återskapats, med en mångfald av växter som fanns i en prästgårdsträdgård under 1700-talet. Reservatet är cirka 40 hektar stort med gårdsmiljö och marker som gränsar mot Såganässjön. Besökare kan vandra längs stigarna och uppleva hur ett 1700-talslandskap ser ut, fungerar och växer fram. Det omväxlande landskapet är vackert att besöka alla tider på året, inte bara på sommaren.

Växter som svinrot, slättergubbe, darrgräs, Jungfru Marie nycklar, nattviol, granspisa och klockgentiana finns i riklig mängd. Det finns också ett trädgårdscafé med servering av lunch och fika. Skötselplanen utarbetas i samråd mellan länsstyrelse, förvaltare och markägaren Stiftelsen Linnés Råshult. Linnés Råshult var tidigare ett kyrkoreservat som biskop Jan Arvid Hellström invigde 1992. År 2002 blev det ett kulturreseptat.

HITTA HIT:

LINNÉS RÅSHULT
KULTURRESEPTAT

LINNÉS RÅSHULT

Lillån är särskilt värdefull för fisk och natur då det är ett av få naturliga vattendrag som mynnar ut i Vättern. Lillån hyser en stam av storvuxen öring, harr och flodnejonöga.

Fåglar och däggdjur såsom strömstare, försärla, häger och bäver finns också i området. Tillgängligheten i kyrkoreservatet är god och många stigar går genom skogen. Skogen domineras av tallskog, en del träd med en ålder av 130 år. Träden växer på sandsediment med underväxt av rönn, hassel och brakved. Längs branten ner mot Lillån växer äldre lövträd såsom asp, björk och gråal. En gångled löper utmed Lillån, "Lillåleden" där besökare kan ströva utmed bäckravinen och närliggande skog. "Lillåleden" har tillkommit i samarbete med Bankeryds lokala föreningsliv och Jönköpings kommun. Reservatet är cirka 6 hektar och invigs av biskop Fredrik Modéus.

LILLÅN

HITTA HIT:

57°52'8.46"N
14°7'45.07"E

Skråhallabergen har fina naturvärden med sitt stråk av bokskog i landskapet, ovanliga arter och en hävdad slätterräng. Sigfridsleden går genom reservatet och har försetts med en konstnärlig utsmyckning i form av stigmosaik av konstnären Eva Magnusson.

Området representerar delar av större sammanhängande bokskogar som fanns för ett antal hundra år sedan. Idag finns dessa bokskogar kvar som stråk i nord-sydlig riktning i annars barrdominerad skog öster om Växjö stad. Sedan mitten av 1990-talet har Växjö stift bedrivit systematiskt naturvårdsarbete med målsättningen att bevara och förstärka naturvärden knutna till bokskogen i området. Området hyser ovanliga arter som rosa lundlav, bokvärtlav, lunglav, fällmossa och kattfotslav. Skötseln i reservatet innebär att skogen brukas med inriktning på att öka lövskogsandelen. Inom reservatet finns också en fin slätterräng som naturskyddsföreningen hävdar. Reservatet omfattar cirka 100 hektar och invigdes 2014 av biskop Jan-Olof Johansson.

SKRÅHALLABERGEN

HITTA HIT:

56°54'31.4"N
14°54'07.7"E

”Även om världen går under i morgon, planterar jag idag mitt äppelträd”. Detta citat tillskrivs Martin Luther och säger något viktigt om det kristna hoppet inför framtiden. I vår tid är det viktigt att människor är bärare av hopp. Klimatkrisen är ett faktum. Antalet hotade arter ökar varje dag. En känsla av uppgivenhet kan sprida sig, utmaningarna kan verka övermäktiga.

Vi människor är skapade till Guds avbilder och har alla uppdraget att ansvara för skapelsen. Vi behöver rusta oss med uthållighet, mod och framåtanda för att kunna ta vårt ansvar. Och vi behöver lita på att Gud ger kraft när vi vill ta ansvar.

”Var tapper och stark! Låt dig inte skrämmas, bli inte förskräckt! Herren, din Gud är med dig i allt vad du gör (Jos.1:9). Orden är trösterika när känslan av hopplöshet riskerar att ta över. Vi får ta till oss löftet. Gud är med oss. Det är inte för sent att ta ansvar. Vi ska alla plantera våra äppelträd. Låt oss göra det i tillit till Gud som ger oss framtidstro.

Biskop Fredrik Modéus

